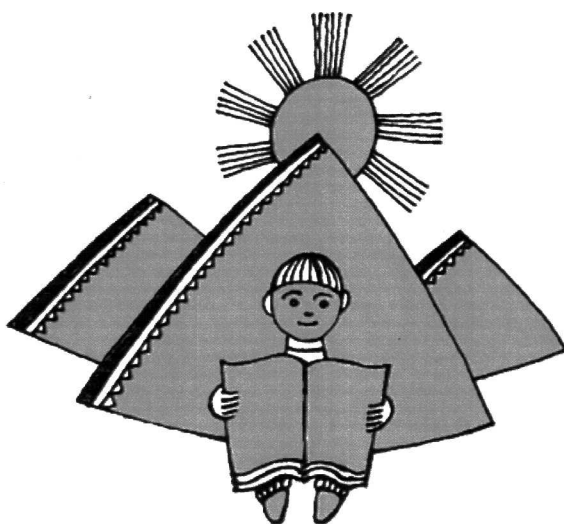

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

**студентської науково-практичної
інтернет-конференції**

6-7 травня 2015 р.

м. Івано-Франківськ, Україна - 2015

Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи:

Матеріали студентської науково-практичної інтернет-конференції. – Івано-Франківськ, Бойчук А.Б. 2015. – 246с.

Випуск присвячено 75-річчю заснування

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Друкуються за рішенням кафедри теорії та методики початкової освіти

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Протокол № 12 від 5 травня 2015 р

Редакційна колегія:

Антонова Олена Євгенівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Житомирського державного університету

Земба Беата Анна доктор кафедри соціальної педагогіки та реабілітації Жешівського університету (Польща)

Іванюк Ганна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Кіліченко Оксана Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Коваль Людмила Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету

Комар Ольга Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Кондратюк Світлана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Мартиненко Світлана Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової освіти і методик викладання гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Тарасенко Галина Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського

Ткаченко Ольга Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Хімчук Ліліана Іванівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Хрущ Василь Дем'янович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Шапошнікова Ірина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкового навчання Київського національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

*Лабенська Н.В., Студентка 6 курсу Педагогічного інституту
Науковий керівник: Бондаренко Г. Л., кандидат педагогічних наук, доцент
Київський педагогічний університет імені Бориса Грінченка*

Постановка проблеми. Відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти одним із стратегічних завдань початкової школи є формування освіченої, творчої особистості, здатної діяти в нових соціально-економічних умовах. Розв'язання цього завдання передбачає оновлення змісту й тактики здійснення навчального процесу, спрямованої на розвиток особистості молодших школярів, їх креативності. Тому зараз все більше уваги приділяється питанням творчого розвитку молодших школярів, де головним завданням виступає розвиток їх творчих здібностей, зокрема засобами театралізованої гри.

Аналіз останніх джерел. Психолого-педагогічні аспекти формування творчої особистості молодшого школяра представлені в дослідженнях вітчизняних учених: Б. Ананьєва, В. Андрєєва, Ю. Бабанського, І. Беха, Н. Бібік, Д. Богоявленської, Г. Бондаренка, В. Загв'язінського, Н. Кузьміної, В. Наumenко, О. Савченко, Г. Сіліної, С. Сисоевої, Н. Лейтес та в роботах зарубіжних учених: Г. Айзенка, А. Маслоу, К. Роджерса, Д. Шеренберга та ін. Психологічні основи творчості, механізм творчого мислення, уява, фантазія, інтуїція у творчому процесі розкриваються у працях відомих психологів Л. Виготського, О. Леонтєва, В. Моляко, С. Рубінштейна та ін. У наукових працях В. Біблера, Л. Виготського, Л. Масол, А. Матюшкіна, Б. Неменського, Г. Падалки, Л. Руденко, О. Рудницької та ін. підкреслюється, що мистецтво збагачує свідомість учнів прикладами високого гуманізму, формує стійку систему цінностей у процесі творчої діяльності і породжує прагнення до творчої самореалізації. З погляду вчених-мистецтвознавців В. Верховинця, Л. Когана, З. Жовчак творчі здібності розвиваються у процесі поєднання музики з різними видами мистецтва, в можливості імпровізувати, створювати щось нове.

Вклад основного матеріалу. У молодшому шкільному віці важлива роль належить самовираженню дітей через власну художньо-творчу діяльність. Враховуючи психофізіологічні особливості школярів цього віку – необхідно залучати їх до творчої діяльності в театральному та інших видах мистецтва.

Театралізовані ігри як різновид сюжетно-рольових ігор зберігають їх типові ознаки: зміст, творчий задум, роль, сюжет, рольові та організаційні дії та стосунки. На відміну від сюжетно-рольових, театралізовані ігри розвиваються за заздалегідь підготовленим сценарієм, в основі якого – зміст пісні, вірша, казки, оповідання. Готовий сюжет мовби веде за собою гру. Всі існуючі нині практичні рекомендації до театралізованих ігор зводяться в основному до розроблення сценаріїв за літературними творами. Молодших школярів залучають до показу спектаклів, але їхня творчість полягає в особистому емоційному вираженні ролі, яку вони розігрують. Дітям корисно знати різні варіанти розвитку кожної теми. Творчому і самостійному розвитку теми, пошуку різних варіантів її вирішення сприяє і

Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи

розумна комбінація в одній грі зображувальних засобів, властивих іншим іграм. Це дозволяє дітям використовувати всі відомі їм способи зображення.

Театралізовані ігри синтезують розвивальний потенціал ігрової та мистецької діяльності. З погляду сучасних вчених-мистецтвознавців, театралізована гра, гра уяви, гра-фантазування – це вид дитячих ігор, специфічний вид дитячої діяльності, що займає проміжне місце між власне грою, з одного боку, і дитячою творчістю, з другого.

У педагогічній літературі зафіксовано багато спроб систематизувати театралізовані ігри. Нам імпонує за чіткістю класифікація Л.Артемової, яка розрізняє театралізовані ігри залежно від провідних засобів емоційної виразності, за допомогою яких розігрують певний сюжет, тему. Всі ігри автор поділила на дві основні групи: режисерські ігри та ігри-драматизації [1, с.36-38].

До режисерських Л. Артемова відносить настільний, тіньовий театр, театр на фланелеграфі. Тут дитина чи дорослий самі не є дійовими особами, вони створюють сцени, ведуть роль ігрового персонажа – об'ємного чи площинного. Пантоміма дитини тут обмежена, адже вона діє з нерухомою або малорухомою фігурою чи іграшкою. Ігри-драматизації ґрунтуються на власних діях виконавця ролі, який при цьому може використовувати ляльки чи персонажі, одягнуті на пальці. Дитина чи дорослий можуть грати самі у цьому випадку, переважно використовуючи свої засоби виразності – інтонацію, міміку, жести.

У своїй роботі ми використовували ігри-драматизації. В них молодший школяр найбільше може виявити свої творчі здібності. Беручи участь у цих іграх учень ніби входить в образ, перевтілюється в нього, живе його життям. У такій грі присутній атрибут – ознака персонажа, який характеризує його типові якості. Створити ж образ вона повинна сама за допомогою імпровізації, міміки, жестів, рухів, голосу.

Театралізовані ігри потребують режисерування та проказування реплік. Тут необхідні й виразні інтонації, типові для визначеного образу, які характеризують його вчинки і поведінку, і відповідна міміка, що доповнює гру голосу. Зображення поведінки героя у гри-драматизації ускладнюється. Пантоміма стає тут провідним зображувальним засобом. Образ народжується з дій персонажів, міміки, інтонації та змісту реплік. Це дає простір для творчого перетворення знайомого сюжету.

Щоб розвивати і виховувати дітей, необхідна правильна організація театралізованих ігор. Основними вимогами є: змістовність і різноманітність тематики; постійне включення театралізованих ігор в усі форми організації педагогічного процесу, що робить їх такими ж необхідними для дітей, як і сюжетно-рольові ігри; максимальна активність дітей на всіх етапах підготовки і проведення ігор; співробітництво дітей одне з одним і з дорослими на всіх етапах організації гри.

Послідовність і ускладнення змісту тем і сюжетів, вибраних для ігор визначаються змістом і вимогами програми навчання. Творчий розвиток теми починається з підготовки сценарію гри за сюжетом твору: чи то казки, загадки чи пісні. Далі передбачається імпровізація дітей на обрану тему. Самостійність дитячої гри більшою мірою залежить від того, чи знають вони зміст твору. Авторський текст дуже важливо зберегти таким, яким його почули діти під час першого прослуховування. Але вчити текст із учнями до початку гри не рекомендується. Така підготовка зменшує творчість дітей, їхню самостійність в організації та веденні гри.

Передати характер персонажа допомагає музика. Мелодією можна спонукати дітей до імітації рухів різних персонажів. Дітей потрібно заохочувати до пошуків власних способів показу. Кожна гра потребує своїх засобів виразності і творчих знахідок. Завдання вчителя – знайти нові, більш цікаві удосконалені.

Важливим фактором розвитку дитини стає художньо-ігрове моделювання змісту уроків, що передбачає використання різних ігрових форм: театралізованих (пантоміма, імітація, інсценізація), хореографічних (пластичне інтонування, танцювальні пісні-ігри, хореографічні фантазії). Такі методи і прийоми збагачують і доповнюють композицію уроку, і якщо його сценарій розроблено з відповідною методичною доцільністю, вони створюють ситуації, коли вчитель може активізувати учнів згідно з їхніми творчим здібностям і можливостям.

Театралізовані ігри передбачають діалогічне мовлення (адже основою театру є драматургія), елементарну акторську діяльність учнів (театр починається тоді, коли виникають актори і глядачі), інші театральні атрибути (костюми, реквізит тощо). Вони передбачають обов'язкове перевтілення у реальних чи уявних персонажів, героїв казок,

Матеріали студентської науково-практичної інтернет-конференції. Випуск 1

пісень, загадок, мультфільмів, допускають вигадання нових неіснуючих фантастичних дійових осіб. При організації з учнями ігор цього типу треба пам'ятати, що тут, як і в театральній виставі, в єдиному цілому взаємодіють література, живопис, танок, декоративне мистецтво та музика.

Педагогічне керівництво театральною діяльністю молодших школярів включає такі складові: організаційно-процесуальне забезпечення (розробка ідеї, теми, сценарію, загальної драматургії уроку з художньо-ігровим компонентом, організація процесу ігрового навчання, форми й методи оцінки результатів); емоційно-психологічне забезпечення (створення сприятливого психологічного клімату, творчої атмосфери); матеріально-предметне забезпечення (підготовка художньо-дидактичних матеріалів, створення відповідного середовища, наприклад, організація простору класу для рухливої гри, оформлення уявної сцени).

Висновки. Отже, ефективним засобом розвитку творчих здібностей молодшого школяра виступає театралізована гра – постановки пісень, казок, загадок, дитячих опер з елементами імпровізації. Важливі психологічні передумови розвитку творчих здібностей учнів початкових класів розвиваються в різних формах імпровізації. На уроках можна надавати учням можливість імпровізувати маленькі сцени з казок у ролях і вправи у формі ігор і мімічних сцен. Вони розвивають творчу уяву учнів, збагачують їх естетичний досвід, сприяють поглибленню інтересу до мистецтва.

1. Артемова Л. В. Театр і гра / Л. В. Артемова. – К. : Томіріс, 2002. – 292 с.
2. Макуха Ж. Театральні сходи / Ж. Макуха // Початкова освіта. – 2004. – №18. – С.29-32.
3. Самсоненко Л. М. Театральна педагогіка в початковій школі як засіб формування життєвої компетентності / Л. М. Самсоненко // Початкова освіта. – 2009. - № 5-7. – С. 94-96.

Зміст

**Сучасні проблеми навчання, виховання та розвитку
учнів початкової школи**

1	<i>Батерук І.</i> Розвиток творчих здібностей молодших школярів у навчальному процесі початкової школи.....	1
2	<i>Башико Р.</i> Формування культури поведінки молодших школярів.....	3
3	<i>Бенза С.</i> Моральні цінності та ідеали дітей молодшого шкільного віку.....	4
4	<i>Бережна Ю.</i> Формування читацьких інтересів молодших школярів.....	6
5	<i>Бігун І.</i> Педагогічні засоби розумового виховання в сучасній початковій школі.....	8
6	<i>Богдан Н.В.</i> Виховання в учнів початкової школи культури міжнаціонального спілкування...	10
7	<i>Босик О.</i> Усні обчислення – ефективна форма організації роботи учнів на уроках математики	12
8	<i>Візнович Я.</i> Особливості морально-духовного виховання молодших школярів на уроках музики	14
9	<i>Гелега Г.</i> Стимулювання навчальної діяльності молодших школярів – провідна проблема сучасної школи.....	16
10	<i>Григоренко Т.</i> Формування лексичних умінь майбутніх учителів початкової школи засобами мовно-мовленнєвих вправ.....	17
11	<i>Гут Х.</i> Розвиток творчих здібностей на уроках математики за допомогою інтеграції.....	19
12	<i>Данчук С.</i> Формування духовних цінностей засобами музики.....	21
13	<i>Дарвай В.</i> Принципи етноестетичного виховання дітей молодшого шкільного віку.....	23
14	<i>Дзудило Л.</i> Формування моральних цінностей молодших школярів засобами українського народознавства на уроці літературного читання.....	25
15	<i>Дробаха І.</i> Особливості розвитку математичних здібностей молодших школярів.....	28
16	<i>Дряшкаба А.</i> Шляхи формування моральних якостей молодших школярів засобами українських народних традицій.....	29
17	<i>Загребельська В.</i> Шляхи художньо-естетичного виховання молодших школярів: характеристика, принципи реалізації.....	31
18	<i>Загрійчук М.</i> Моральне виховання молодших школярів засобами народної педагогіки.....	33
19	<i>Зварич Н.</i> Формування комунікативних умінь першокласників у процесі проектної діяльності	35
20	<i>Іванців І.</i> Екологічне виховання учнів у початковій школі.....	37
21	<i>Кикоть Н.</i> Формування культури спілкування учнів початкової школи засобами мовленнєво-ситуативних вправ.....	39
22	<i>Коваль Н.</i> Система аналітичних умінь учнів на уроках літературного читання.....	41
23	<i>Костюк В.</i> Науково-методичні засади здійснення пропедевтики професійної орієнтації молодших школярів.....	44
24	<i>Костюк О.</i> Розвиток творчих здібностей в учнів початкових класів на уроках математики.....	46
25	<i>Курищук О.</i> Формування предметної математичної компетентності в учнів початкової школи	48
26	<i>Лабенська Н.В.</i> Театралізована гра як засіб розвитку творчих умінь молодших школярів.....	50
27	<i>Лехенко Р.</i> Змістовий аспект проблеми національної свідомості молодших школярів.....	52
28	<i>Лютик О.І.</i> Екологічне виховання молодших школярів засобами усної народної творчості	53
29	<i>Макара І.</i> Формування читацької самостійності молодшого школяра.....	55
30	<i>Малкович М.</i> Вплив комп'ютерних ігор на поведінку молодших школярів.....	57
31	<i>Марченко Ю.</i> Формування мовленнєвої компетентності молодших школярів на уроках української мови.....	59
32	<i>Матвеева Ю.</i> Інтелектуальний розвиток молодших школярів у процесі вивчення іноземної мови.....	61
33	<i>Мінів Т.</i> Підготовка дитини до навчання в школі.....	63
34	<i>Поліщук О.</i> Інтерактивне навчання на уроках української мови в 3–4 класах.....	66
35	<i>Петрів І.</i> Родинне виховання як основа становлення та розвитку учнів молодшого шкільного віку.....	68

Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи

36	<i>Пронюк В.</i> Виховання моральних цінностей молодших школярів у позаурочній діяльності....	71
37	<i>Ріхтер О.</i> Теоретичні основи гендерного виховання молодших школярів.....	72
38	<i>Романишин Н.</i> Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках в початковій школі	74
39	<i>Рошко Л.</i> Розвиток пізнавальної активності учнів молодших класів.....	76
40	<i>Рубель М.</i> Формування готовності молодших школярів до спілкування.....	78
41	<i>Руда К.</i> Активізація пізнавальної діяльності молодших школярів шляхом впровадження інтерактивних технологій.....	80
42	<i>Савчин Я.</i> Значення казки у процесі морального виховання дітей молодшого шкільного віку	82
43	<i>Саснюк А.</i> Гендерне виховання молодших школярів як наукова проблема.....	84
44	<i>Сіщук О.</i> Розвиток особистості: основні чинники і важелі впливу.....	86
45	<i>Смик (Роменець) З. Т.</i> Психолого-педагогічні закономірності соціального становлення особистості в молодшому шкільному віці.....	88
46	<i>Сташченко А.</i> Формування естетичного ставлення до природи у молодших школярів.....	89
47	<i>Сторожук К.</i> Патріотичне виховання молодших школярів як науково-педагогічна проблема	91
48	<i>Топольницька О.</i> Оцінювання першокласників як психологічне погладжування.....	93
49	<i>Фалатюк Т.</i> Шляхи розвитку алгоритмічного мислення молодших школярів на уроках у початковій школі.....	95
50	<i>Хімчук В.</i> Формування основ правової свідомості в учнів молодшого шкільного віку.....	96
51	<i>Чайка А.</i> Формування екологічних цінностей молодших школярів у контексті освіти сталого розвитку.....	99
52	<i>Шевченко А.</i> Естетичне сприймання художньої дійсності як засіб розвитку особистості молодших школярів.....	101
53	<i>Шило І.</i> Формування загальнокультурної компетентності молодших школярів засобами театральної педагогіки.....	103
54	<i>Шкіль М.</i> Підготовка дітей до навчання в школі як педагогічно-психологічна проблема.....	105
55	<i>Шпирун О.</i> Формування морально-етичних цінностей молодших школярів засобами українського народознавства.....	107
56	<i>Штогрин І.</i> Формування в молодших школярів пізнавального інтересу засобами усної народної творчості.....	108

Історія освіти: ретроспективний погляд на інновації в навчально-виховному процесі початкової школи

57	<i>Бегметюк М.</i> Соціально-педагогічні ідеї М. Монтесорі у сучасній вітчизняній школі.....	110
58	<i>Вольська О.</i> поширення ідей Марії Монтесорі у світовій педагогіці ХХ століття.....	112
59	<i>Макогін В.</i> Вплив спадковості на розвиток особистості (історико-педагогічний аспект)	114
60	<i>Николин Л.</i> Використання ідей української родинної педагогіки у навчально-виховному процесі початкової школи.....	116

Теоретичні та методичні основи розвитку інноваційних процесів в освітньому середовищі початкової школи

61	<i>Zięba A.</i> Zasob internetu w rozwijaniu pozalekcyjnych zainteresowan dziecięcych.....	117
62	<i>Власик Н.</i> Інноваційні педагогічні технології в початковій школі: теорія та практика.....	118
63	<i>Гутник Н.</i> Використання інформаційних технологій навчання на уроках в початковій школі.....	120
64	<i>Данків І.</i> Формування предметної математичної компетенції молодших школярів за допомогою інтерактивних технологій навчання.....	122
65	<i>Караянова Ю.</i> Застосування технології організації диференційованого навчання на уроках математики в початковій школі.....	126
66	<i>Козинець Ю.</i> Технологія організації навчальної проектної діяльності на уроках математики в початковій школі.....	128
67	<i>Комар Л.</i> Використання елементів пісочної терапії в навчально-виховному процесі початкової	